

DÖVİZ ALIM İHALELERİNE İLİŞKİN
TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
BASIN DUYURUSU

1. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 10 Aralık 2009 tarihli '2010 Yılında Para ve Kur Politikası' başlıklı duyurusu ile 2010 yılında uygulanması öngörülen kur politikasının genel çerçevesini ve döviz rezervi biriktirme amacıyla düzenlenen döviz alım ihalelerine devam edileceğini kamuoyuna açıklamıştır. Söz konusu duyuruda belirtildiği üzere, dalgalı döviz kuru uygulamasında korunması gereken bir kur seviyesi olmamasına rağmen, güçlü döviz rezerv pozisyonuna sahip olmak ülkemiz gibi gelişmekte olan ekonomilerde karşılaşılabilecek iç ve dış şokların olumsuz etkilerinin giderilmesine ve ülkeye duyulan güvenin artırılmasına büyük katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, döviz arzının döviz talebine kıyasla arttığı dönemlerde Merkez Bankası rezerv biriktirme amaçlı döviz alım ihaleleri gerçekleştirmektedir.
2. 2007 yılında başlayan ve Eylül 2008'den sonra derinleşerek ülkemiz finansal piyasalarını da etkileyen finansal kriz bir ülke için güçlü rezerv pozisyonuna sahip olmanın önemini bir kez daha göstermiştir. Yıllardır güçlendirilen döviz rezervlerimiz sayesinde, kriz sırasında bankacılık sisteminin döviz likiditesinde yaşayabileceği sorunları en aza indirmeye yönelik önlemler hızlı bir şekilde alınabilmektedir. Bu dönemde yaşanan döviz likiditesine ilişkin sorunlar ülkelere özel olmamış, bu nedenle döviz likidite sorunlarını gidermek üzere ülkeler karşılıklı anlaşmalar yaptıkları gibi uluslararası kuruluşlar da sistemik olarak bu boyutlarda yaşanabilecek likidite sorunlarını gidermeye yönelik mekanizmalar oluşturmaya çalışmışlardır. Ancak, ülke rezervleri finansal istikrar açısından halen bir ülkenin en önemli sigortası konumundadır.
3. Bu nedenle, Merkez Bankası da kriz sırasında durdurduğu döviz alım ihalelerine 4 Ağustos 2009 tarihinde yeniden başlamış, 2 Ağustos 2010 tarihinde yapılan basın duyurusu ile rezerv birikiminin hızlandırılması amacıyla ihalelerde alım yapılacak günlük 30 milyon ABD doları ihale ve 30 milyon ABD doları opsiyon tutarlarının, 40 milyon ABD doları ihale ve 40 milyon ABD doları opsiyon tutarlarına yükseltildiği açıklanmıştır.

4. Bilindiği üzere, Merkez Bankası döviz alımlarını döviz piyasasındaki arz ve talep koşullarını mümkün olduğunca az etkilemeye özen göstererek, kuralları önceden açıklanmış şeffaf ihaleler aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Bu ihalelerin esas olarak açıklanan program çerçevesinde yürütülmesi hedeflense de, döviz arzına ilişkin öngörülerin dışında önemli gelişmeler olması durumunda önceden duyurularak ihale programlarında değişiklikler yapılabilmektedir. 2002 yılından beri uygulanan bu yöntem ile pek çok defa ihale programlarında değişiklik yapıldıysa da, mümkün olduğunca ihale programlarının değiştirilmemesi amaçlanmıştır.
5. Ancak, tüm dünya olağanüstü bir dönemden geçmektedir. Küresel piyasaların görünümü ve risk iştahı çok hızlı değişimler gösterebilmekte, bu da ülkemizin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarının büyük miktarlarda dalgalanma göstermesine neden olabilmektedir. Bu nedenle, bir taraftan döviz rezervlerini kuvvetlendirmek amacıyla ülkemize yönelik sermaye akımlarından daha etkin bir şekilde faydalanmak, diğer taraftan akımların değişkenliğine karşı daha esnek olabilmek amacıyla 4 Ekim 2010 tarihinden itibaren döviz alım ihalelerinde yöntem değişikliği yapılmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede;
 - i. Günlük olarak düzenlenen döviz alım ihalelerine Merkez Bankası'nın 2 Ağustos 2010 tarih, 2010-42 sayılı basın duyurusunda açıklandığı şekilde devam edilecektir. Bir başka ifadeyle, günlük döviz alım ihaleleri çerçevesinde, 3 Ağustos 2010 tarihinden itibaren uygulanmakta olan tutarlar değiştirilmediği sürece, 40 milyon ABD doları ihale ve 40 milyon ABD doları opsiyon hakkı olmak üzere en fazla 80 milyon ABD doları alınacaktır.
 - ii. Ancak, uluslararası piyasalardaki gelişmelere bağlı olarak likidite koşullarının iyileşmesi ve yurt içine sermaye akışının güçlü seyretmesi durumunda döviz alımlarının hızlandırılabilmesi için Merkez Bankası düzenli döviz alım ihalelerinde alımı yapılan tutarı artıracaktır. Döviz alımlarının hızlandırılmasına karar verilmesi durumunda herhangi bir hafta içerisinde ilave alımı yapılabilecek en fazla tutar haftanın ilk işgününde saat 11.00'de Reuters veri sağlama sisteminin CBTQ sayfasında ilan edilecektir.

- iii.** Düzenli döviz alım ihalelerinin dışında ilave alım yapılabileceği ilan edilen tutarın, içinde bulunulan günde ne kadarının alınacağı saat 13.30'da Reuters veri sağlama sisteminin CBTQ sayfasında ilan edilecek, ihale saat 13.35–13.45 arasında gerçekleştirilecektir. Ancak, ilave alım yapılan günlerde ihalede kazanan bankaların opsiyon hakkı bulunmayacaktır.
- iv.** Örneğin, düzenli döviz alım ihalelerinin dışında, yurt içine sermaye akışının güçlü seyredeceği değerlendirilen bir dönemde rezerv birikiminin hızlandırılması amacıyla,
- a.** Bir hafta içerisinde ilaveten 300 milyon ABD doları (en fazla) alınmasına karar verilmesi durumunda, bu tutar o haftanın ilk işgünü saat 11.00'de kamuoyuna duyurulacaktır.
- b.** Bu tutarın yüzde 20'sinin ilk işgünü içinde alımına karar verilmesi durumunda, saat 13.30'da o günkü döviz alım ihalesinde fazladan 60 milyon, dolayısıyla düzenli olarak alımı yapılmakta olan 40 milyonluk tutarla birlikte 100 milyon ABD doları alınacağı kamuoyuna duyurulacaktır.
- c.** İhale saat 13.35–13.45 arasında gerçekleştirilecektir.
- d.** Ancak bu ihalelerde, düzenli alım ihalelerinden farklı olarak ihalede kazanan bankaların opsiyon hakkı olmayacaktır.
- e.** Bu ihalede 100 milyon ABD dolarına kadar döviz alımı yapılacak, bu durumda ilave alımı yapılan tutar 60 milyon ABD doları olacaktır.
- f.** Böylelikle, haftanın kalan günlerinde düzenli döviz alım ihale tutarlarına ilave olarak en fazla toplam 240 milyon ABD doları daha alınabilecektir.
- g.** Ertesi işgünü ilave alım yapılmasına karar verilmezse sadece düzenli döviz alım ihalesi yapılacaktır. Bir başka ifadeyle, ertesi günkü ihalede 40 milyon ABD doları alınacak ve ihalede kazanan bankaların 40 milyon ABD doları opsiyon hakkı olacaktır. O gün içinde ilave alım yapılmadığı için, haftanın kalan günlerinde alımı yapılabilecek tutar en fazla 240 milyon ABD doları olmaya devam edecektir.
- h.** Ertesi haftanın ilk işgünü, düzenli döviz alım ihalelerinin dışında ilave alım yapılmasına karar verilmesi halinde, haftalık ilave tutar saat 11.00'de kamuoyuna duyurulacaktır.

6. 4 Ekim 2010 Pazartesi günü başlayan hafta içinde rezerv birikimini hızlandırmak amacıyla ilave döviz alımı yapılmasına karar verilmiş olup, ilave alımı yapılabilecek tutar en fazla 300 milyon ABD doları olarak belirlenmiştir.
7. Diğer ihale koşulları değişmemiş olmakla birlikte, kamuoyunun bilgilendirilmesi açısından bu koşullar aşağıda tekrar açıklanmaktadır.
 - i. İhaleye Döviz ve Efektif Piyasalarında işlem yapmaya yetkili bankalar katılabileceklerdir.
 - ii. Türkiye'de işgünü olmasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri'nde ödeme sistemlerinin tatil olduğu günlerde, yarım işgünlerinde ve ihale öncesinde Merkez Bankası'nca dövize doğrudan alım ya da satım yönünde müdahale edilen günlerde ihale düzenlenmeyecektir.
 - iii. İhale çoklu fiyat ihalesi yöntemi ile yapılacaktır.
 - iv. İhale teklif miktarı minimum 1 milyon ABD doları ve katları üzerinden verilebilecektir. İhalede teklif edilebilecek maksimum tutar ihale tutarı ile sınırlıdır.
 - v. Bankalar verdikleri teklif tutarlarını ve fiyatları ihale süresince değiştiremeyeceklerdir.
 - vi. İhalenin kesildiği fiyatta birden fazla teklif olması halinde dağıtım oransal olarak yapılacaktır.
 - vii. İhaleye katılmak isteyen bankalar, tekliflerini tutar ve fiyat belirtmek suretiyle EFT sistemi aracılığıyla göndereceklerdir.
 - viii. İhalenin sonuçlanmasını takiben ihaleye ilişkin toplam teklif, ortalama fiyat, maksimum fiyat ve minimum fiyat bilgileri Reuters veri sağlama sisteminin CBTQ sayfasında ilan edilecektir. Bu ilanı takiben ilave alım yapılmayan düzenli döviz alım ihalelerinde bankalar saat 14.00'e kadar opsiyon haklarını kullanabileceklerdir. Kullanılan opsiyon miktarı da opsiyon kullanım süresinin sonunda aynı sayfada ilan edilecektir.
 - ix. İhalelerde işlem komisyonu alınmayacaktır.
 - x. İhale yükümlülüğünü yerine getiremeyen bankalara Döviz ve Efektif Piyasaları Uygulama Talimatı çerçevesinde müeyyide uygulanacaktır.
8. Ayrıca, önceki uygulamalarımızda olduğu gibi, önümüzdeki dönemde döviz arzına ilişkin gelişmeler yakından takip edilerek, öngörülenin dışında gelişmeler olması durumunda döviz alım ihalelerinde önceden duyurularak değişiklik

yapılabileceği gibi, gerek duyulursa ihalelere kısa ya da uzun süreli olarak ara verilebilecektir.

Kamuoyunun bilgisine sunulur.